

اندریشه اسلام

۲

سرشناسه: بخشنده بالی، عباس، ۱۳۵۶

شناسه افزوده: بخشنده، محمدابراهیم، ۱۳۴۷

عنوان: مقدمه‌ای بر اندیشه اسلامی ۲

پدیدآور: عباس بخشنده بالی؛ محمدابراهیم بخشنده

مشخصات نشر: بابل، مبعث، ۱۳۹۶

۱۵۲ صفحه. فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا

یادداشت: کتاب‌نامه، نمایه و زیرنویس

ISBN: 978-600-5356-46-5

موضوع: تعلیمات دینی اسلامی، راهنمای آموزشی(عالی)؛ نبوت، امامت

موضوع: Islamic religious education- Study and teching(Higher)

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۵ س ۳۳ ب ۷/۷ BP

رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۰۷۶ شماره کتاب‌شناسی ملی: ۴۳۷۲۵۵۵

شابک: ۵-۴۶-۳۵۶-۹۷۸-۰

مقدمه‌ای بر اندیشه اسلامی

نوبت چاپ اول: ۱۳۹۶

عباس بخشنده بالی

استادیار دانشگاه مازندران

✉ a.bakhshandehbali@umz.ac.ir

محمدابراهیم بخشنده

استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد قائم‌شهر

✉ bakhshandeh2008@yahoo.com

ویراستار ادبی: دکتر علی‌اکبر شوبکلائی

انتشارات: مبعث

شمارگان: ۲۰۰۰

قیمت: ۷۰۰۰۰ ریال

۱۱	 مقدمه
----	-------------

بخش اول: رسولان الهی

۱۵	 فصل اول: هماهنگی عقل و وحی
۱۵	 جایگاه عقل بشری
۱۶	 برخی مزایای عقل بشر
۱۷	 برخی محدودیت‌های عقل بشر
۱۷	 بسته بودن مسیر امور غیبی و ربوبی
۱۷	 کثرت و اختلاف عقل‌ها
۱۸	 بیشتر بودن مجهولات بر معلومات
۱۹	 کلی و اجمالی بودن احکام عقل
۲۰	 غیر قابل تضمین بودن عقل اکثریت
۲۱	 تصریح قرآن کریم بر کافی نبودن عقل
۲۲	 مفهوم دین
۲۳	 مفهوم وحی
۲۴	 تفاوت وحی و تجربه دینی
۲۴	 تقسیم بندی ادیان
۲۶	 تحریف نشدن قرآن کریم
۲۷	 معجزه بودن قرآن کریم
۲۷	 فصاحت و بلاغت
۲۸	 امی بودن
۲۹	 عدم اختلاف آیات

۳۱	خلاصه فصل اول
۳۲	ارزیابی فصل اول
۳۳	فهرست منابع
۳۵	فصل دوم: قلمرو دین
۳۵	طرح مساله
۳۶	مفهوم سکولاریسم
۳۶	عوامل ایجاد و توسعه سکولاریسم در غرب
۳۷	الف. کتاب مقدس
۳۷	رژگی‌های عیسی مسیح
۳۸	مبدأ: قوانین سیاسی و اجتماعی
۳۹	احول معارض با عقل
۳۹	پناه او
۴۰	تثلیث
۴۱	تثلیث
۴۲	فدیه
۴۳	ب. کلیسا
۴۴	عملکرد کلیسا
۴۶	نهضت اصلاح دینی
۴۷	ج. پیدایش مکاتب جدید
۵۰	قلمرو دین اسلام
۵۰	سیره عملی پیامبر اسلام ﷺ
۵۲	قوانین اجتماعی و سیاسی قرآن کریم
۵۳	خاتمیت و جامعیت اسلام
۵۴	هماهنگی میان عقل و وحی
۵۵	نفی سکولاریسم در استفاده از تجربه غرب
۵۹	خلاصه فصل دوم
۶۰	ارزیابی فصل دوم
۶۱	فهرست منابع
۶۳	فصل سوم: حقانیت و رستگاری در ادیان
۶۳	طرح مساله
۶۴	حصرگرایی
۶۴	نقد و بررسی

۶۵	کثرت گزایی
۶۵	الف. داستان فیل در مثنوی معنوی
۶۶	نقد و بررسی
۶۷	ب. ظاهر برخی آیات و روایات
۶۸	نقد و بررسی
۷۰	ج. مبانی اندیشه کانت
۷۰	نقد و بررسی
۷۳	دین جوامع کنونی
۷۳	نقد و بررسی
۷۳	شمول گزایی
۷۴	حقانیت و جنگال در اسلام
۷۷	خلاصه فصل سوم
۷۸	ارزیابی فصل سوم
۷۹	فهرست منابع

بخش دوم: نشین رسول گرامی اسلام ﷺ

۸۳	طرح مساله
۸۳	اختلاف شیعه و اهل سنت
۸۵	مفهوم امامت
۸۶	عصمت و علم در امامت
۸۷	دلایل عقلی امامت
۸۸	نیاز شرع به تفسیر
۸۸	قاعده لطف
۸۹	سیره عملی پیامبر ﷺ
۹۰	هدایت عمومی و اتمام حجت
۹۰	قاعده لطف
۹۱	دلایل قرآنی امامت
۹۱	آیه ولایت
۹۲	آیه تبلیغ
۹۲	آیه مباهله
۹۳	آیه تطهیر
۹۴	دلایل روایی امامت
۹۴	حدیث ثقلین

۹۵	حدیث منزلت
۹۵	حدیث سفینه
۹۶	حدیث امامان دوازده گانه
۹۷	حدیث غدیر خم
۱۰۱	منجی موعود در ادیان گوناگون
۱۰۳	منجی موعود در اسلام
۱۰۴	منجی در قرآن کریم
۱۰۶	منجی در روایات
۱۰۷	پاسخ به برخی شبهات
۱۱۳	خلاصه بخش دوم
۱۱۵	ارزیابی بخش دوم
۱۱۶	فهرست منابع

بخش سوم: زعامت در عصر غیبت

۱۲۱	طرح مساله
۱۲۲	ضرورت وجود حکومت
۱۲۴	حکومت از نگاه قرآن کریم
۱۲۵	ریاست بهترین انسان ها
۱۲۸	کمالات اولیه
۱۲۸	کمالات ثانویه
۱۳۰	تاریخچه مسئله ولایت فقیه
۱۳۲	دلیل عقلی
۱۳۳	دلایل نقلی
۱۳۴	معنای ولایت مطلقه
۱۳۶	مشروعیت و کارآمدی
۱۳۷	تفاوت با نظام استبدادی
۱۴۰	خلاصه بخش سوم
۱۴۲	ارزیابی بخش سوم
۱۴۳	فهرست منابع

نمایه

۱۴۷	آیات قرآن کریم و روایات
۱۴۹	اعلام و واژگان

مقدمه

در تاریخ، همیشه دو گروه انسان فراوان به چشم آمده‌اند: گروهی در پی آسایش خود و اطرافیان خود بودند که اینها در زندگی خود تلاش نمودند دنیایی آسوده و راحت داشته باشند. در مقابل، گروهی سعی کردند در کنار پرداختن به دنیا، آخرت خویش را هم آسوده نگه دارند. در اوج این گروه، پیامبران، امامان و انسان‌های مؤمن قرار دارند که با حفظ فطرت پاک و گاهی پالایش آن، دیگران را هم به این مسیر شایسته دعوت می‌کردند.

خدای تعالی در زمان‌های گوناگون انسان‌هایی را برای این هدف انتخاب نمود تا غفلت در رسیدن به کمال از بین برود. برخی از پیامبران در دوره انسان‌های ابتدایی تلاش نمودند با آموزه‌هایی ابتدایی ملت‌ها را بر مسیر یکتاپرستی نگه دارند. برخی دیگر، با آوردن شریعت کامل و کتاب مقدس از طرف خداوند، انسان‌ها را برای رسیدن و ماندن در مسیر درست تشویق نمودند. با رشد عقلانی بشر، انسان‌ها هم سیر صعودی به خود گرفته و به وسیله دین اسلام به کمال خود برای زمان‌های گوناگون دست یافت. پیامبران و اولیای الهی با عبور از تمایلات شخصی خویش، تلاش نمودند انسان‌ها را به این راه هدایت نموده و حفظ کنند. حتی برخی از این بزرگان از وظیفه خود فراتر رفتند تا انسان‌ها آسان‌تر در این آخرت زیبا داشته باشند. پس از پیامبران الهی، امامانی که از گناه، اشتباه و فراموشی دور بودند توانستند راهنمایی مناسب از طرف خداوند برای مردم باشند. این بزرگان هم همانند پیامبران الهی، سعی‌های فراوانی را برای هدایت مردم و پیاده کردن آموزه‌های دینی به خود تحمیل نمودند. در زمان غیبت این بزرگان، وظیفه هدایت و راهنمایی مردم به فقهای جامع شرایط در زمان‌های مختلف واگذار گردید.

شناخت این بحث‌ها که جزء مبانی اعتقادی دین به شمار می‌روند، نقش بی بدیلی در محکم شدن دین در زندگی فردی و اجتماعی و عمل به آن ایفا می‌کنند. اگر هر یک از انسان‌ها در حد توان خود، به مبانی اعتقادی دین شناخت پیدا کرده و به آن عمل نمایند، از دین‌داری خود لذت

برده و نتایج آن را احساس می‌کنند. شناخت مبانی اعتقادی را می‌توان با مطالعه کتاب‌های مختلف و مناسبی که وجود دارند و یا با پرسش و گفت‌وگو با کارشناسان متخصص انجام داد. در این زمان است که می‌توان انتظار داشت دین همانند درختی تنومند و مستحکم، مسیر رشد را ادامه داده و ثمرات با ارزشی محصول دهد. اگر در محیطی که انسان زندگی می‌کند که شامل خانواده، محیط آموزشی، محیط اجتماعی، دوستان و همسالان می‌شود، مسیر شناخت مبانی دینی هموار نباشد، باید برای شناخت و هموار کردن آن، اراده کرده و محیطی شایسته فراهم نمود. اگر متذلل کردن محیط اطراف برای ما امکان‌پذیر نباشد، فضای شخصی زندگی را باید در حد توان شایسته‌ای بسیر قرار داد.

کتاب حاضر متن تنظیم و ویرایش شده مطالبی است که تحت عنوان درس اندیشه اسلامی ۲ در دانشگاه‌های مختلف تدریس شده است. ضمن دقت در مراعات سر فصل‌های وزارت علوم و معاونت امور اساتید نهاد تنظیم و ویرایش، سعی شده مطالبی که عزیزان دانشجوی دوره‌های دبیرستان و ترم‌های سابق دانشگاه خوانده‌اند، با تفصیل بیشتری ذکر گردد. با توجه به اینکه بحث‌های توحید، عدل و معاد در درس اندیشه اسلامی یک مورد مطالعه قرار گرفت، در اصل باقیمانده از اصول دین یعنی نبوت و امامت در این کتاب، اسلامی دو مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد. درباره این بحث‌ها که از اهمیت ویژه‌ای برخوردار هستند در حد مقدور سعی شده به طور اجمالی مبانی و اصول اندیشه غرب را معرفی کرده و با تفکر اسلامی مورد مقایسه و تطبیق قرار دهیم. در فصل سوم کتاب تلاش شده به ریشه‌ها و مبانی اعتقادی ولایت فقیه جامع شرائط که مورد تأکید و توصیه روایات هستند اشاره شده و مقایسه‌ای با حکومت‌های دیکتاتوری نمود.

در پایان، ضمن سپاس فراوان از همه دوستانی که در نشر این کتاب همکاری نمودند، از صاحبان نظر و دانش‌پژوهان گرامی استدعا می‌شود انتقادهای شکلی و محتوایی کتاب را به نویسندگان و یا ناشر یادآوری و هدیه کنند که پیشاپیش از این دوستان تشکر می‌کنیم.